

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΜΙΑΝΤΟ

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΜΙΑΝΤΟΣ;

Ο αμίαντος αποτελεί φυσικό ορυκτό του οποίου οι ίνες είναι δυνατό να διαχωριστούν σε λεπτά, ανθεκτικά νήματα. Έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως σε πολλούς κλάδους, επειδή οι ίνες είναι άριστοι μονωτήρες (ανθεκτικές στη θερμότητα, τη φωτιά και τις χημικές ουσίες, και δεν είναι καλοί αγωγοί του ηλεκτρισμού). Χρησιμοποιείται συχνά για την ενίσχυση τσιμέντου και άλλων υλικών.

Ωστόσο, πρόκειται για εξαιρετικά επικίνδυνη ουσία (που έχει ταξινομηθεί ως καρκινογόνο κατηγορίας 1Α στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, τη συσκευασία και την επισήμανση των χημικών ουσιών). Αν προϊόντα που περιέχουν αμίαντο διαταραχθούν, είναι δυνατή η εισπνοή μικρών ινών, πράγμα που οδηγεί με την πάροδο του χρόνου σε ασθένειες όπως η αμιαντίαση, το μεσοθηλίωμα και άλλες μορφές καρκίνου.

2. ΤΙ ΕΙΔΗ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ;

Υπάρχουν διάφορα είδη αμιάντου:

- ακτινόλιθος
- αμοσίτης («καφέ» αμίαντος)
- ανθοφυλλίτης
- χρυσότιλος («λευκός» αμίαντος)
- κροκιδόλιθος («μπλε» αμίαντος)
- τρεμολίτης.

Ο κροκιδόλιθος και ο αμοσίτης είναι τα δύο πλέον επικίνδυνα είδη αμιάντου - παρουσιάζουν τους υψηλότερους κινδύνους για την υγεία σε περίπτωση εισπνοής των ινών τους. Ο κροκιδόλιθος καταργήθηκε σταδιακά από τη δεκαετία του 1970. Παρόλα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες ποσότητες σε παλαιές κατασκευές.

⚠ Υπόμνηση: ο αμίαντος δεν προκαλεί βλάβη σε κανέναν, εάν δεν υποστεί καμία επέμβαση. Είναι επικίνδυνος μόνο σε περίπτωση κοπής, διάτρησης ή φθοράς του με κάποιον τρόπο.

3. ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΑΤΑΙ;

Ο αμίαντος εξακολουθεί να βρίσκεται σε ορισμένα κτίρια ως μονωτικό υλικό, αλλά χρησιμοποιούνταν και σε τακάκια φρένων και για τη μόνωση σωληνώσεων και καυστήρων (π.χ. σε πλοία). Εξακολουθεί να υπάρχει ενδεχομένως σε ορισμένα παλαιά κτίρια, αλλά απομακρύνεται κατά την ανακαίνισή τους. Γενικά, η χρήση αμιάντου είναι πλέον πολύ περιορισμένη, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες λιγότερο επικίνδυνες εναλλακτικές επιλογές. Μπορεί να υπάρχει ακόμα σε ορισμένα παλαιά κτίρια στα οποία εργάζεστε ή επισκέπτεστε, π.χ. σε διυλιστήρια, και σε ορισμένα πλοία, ιδίως από χώρες εκτός της ΕΕ.

4. ΤΙ ΖΗΜΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ;

Ο αμιάντος είναι επικίνδυνος μόνο εάν κατακερματιστεί και οι ίνες του απελευθερωθούν στον αέρα, ως σκόνη αμιάντου. Σε περίπτωση εισπνοής αυτών των ινών, μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές ασθένειες. Εντούτοις, αυτό συμβαίνει σπάνια σε ανθρώπους οι οποίοι δεν εκτίθενται σε μεγάλες ποσότητες αμιάντου. Οι ασθένειες αυτές εκδηλώνονται κυρίως σε άτομα που εργάζονται, ή εργάζονταν στον παρελθόν, τακτικά με αμιάντο.

- ⚠ Η αμιάντωση είναι μη αναστρέψιμο έγκαυμα του πνεύμονα που προκαλεί σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα. Μπορεί να συνεχίσει να αναπτύσσεται αφού σταματήσει η έκθεση στον αμιάντο.
- ⚠ Καρκίνος των πνευμόνων. Τα άτομα που εργάζονται συχνά με αμιάντο διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να αναπτύξουν καρκίνο του πνεύμονα. See also Carcinogens.
- ⚠ Το μεσοθηλίωμα είναι ανίατη μορφή καρκίνου της εσωτερικής επένδυσης του θώρακα ή του κοιλιακού τοιχώματος. Ο επιπολασμός του στον γενικό πληθυσμό είναι πολύ χαμηλός, αλλά οι εργαζόμενοι με αμιάντο έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αναπτύξουν τη νόσο.

Οι ασθένειες που συνδέονται με τον αμιάντο αναπτύσσονται σε μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα συμπτώματα της αμιάντωσης ενδέχεται να εκδηλωθούν μετά από 10 έως 20 χρόνια και καρκίνων που συνδέονται με τον αμιάντο έως και μετά από 40 χρόνια.

5. ΕΙΝΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΙΝΕΣ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ;

Εξαρτάται. Ο κρίσιμος παράγοντας είναι το μέγεθος των ινών, οι οποίες πρέπει να είναι πολύ μικρές για να εισπνέονται, αλλά και υπερβολικά μεγάλες για να εκπνέονται. Γι' αυτό τον λόγο, οι ίνες κροκιδόλιθου και αμοσίτη είναι εν γένει οι πλέον επικίνδυνες.

Οι επικίνδυνες ίνες ορίζονται στην οδηγία 2009/148/ΕΚ, ωστόσο είναι ασφαλέστερο να υποθέσουμε ότι όλες οι ίνες αμιάντου είναι επικίνδυνες! Όμως είναι επικίνδυνες μόνο αν τις εισπνεύσετε - δεν υπάρχουν ενδείξεις για ασθένειες από παροχές νερού που έχουν μολυνθεί από αμιάντο.

6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΜΙΑΝΤΟ

Η οδηγία 1999/77/ΕΚ απαγορεύει όλες τις χρήσεις αμιάντου από την 1η Ιανουαρίου 2005. Επιπλέον, η οδηγία 2003/18/ΕΚ απαγορεύει την εξόρυξη αμιάντου και την κατασκευή και επεξεργασία προϊόντων αμιάντου. Το μεγαλύτερο πρόβλημα, ωστόσο, είναι η έκθεση στον αμιάντο κατά τις εργασίες απομάκρυνσης, κατεδάφισης, συντήρησης και επισκευής.

Η οδηγία 2009/148/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμιάντο κατά τη διάρκεια της εργασίας, ελέγχει αυστηρά την έκθεση στον αμιάντο όλων των ειδών και μορφών.

Η νομοθεσία προβλέπει αυστηρά μέτρα ελέγχου της έκθεσης σε όλα τα είδη και τις μορφές αμιάντου. Βάσει του άρθρου 8, οι εργοδότες εγγυώνται ότι κανένας εργαζόμενος δεν εκτίθεται σε ατμόσφαιρα με περιεκτικότητα σε αμιάντο μεγαλύτερη των 0,1 ινών ανά cm³, ως μέση χρονικά σταθμισμένη τιμή (TWA) σε περίοδο αναφοράς οκτώ ωρών. Κάθε εργασία που συνεπάγεται άμεση επαφή με τον αμιάντο πρέπει να κοινοποιείται στην αρμόδια εθνική αρχή.

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ολοκληρωμένο Πλαίσιο για τη Διαχείριση Αποβλήτων (2021)

Άρθρο 48 Υποχρεώσεις συλλογής και μεταφοράς αμιάντου και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων (Παρ. 1 του άρθρου 15 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ)

Οι ιδιοκτήτες, νομείς ή κάτοχοι ακινήτων, όπως ιδίως γηπέδων, οικοπέδων, κτισμάτων ή κατασκευών, οφείλουν να τα διατηρούν πάντοτε ελεύθερα από επικίνδυνα απόβλητα, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 3, συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων αμιάντου ή αποβλήτων υλικών που περιέχουν αμίαντο.

Ο ιδιοκτήτης, νομέας ή κάτοχος ακινήτου όπως ιδίως γηπέδου, οικοπέδου, κτίσματος ή κατασκευής, στο οποίο βρίσκονται επικίνδυνα απόβλητα συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων αμιάντου ή αποβλήτων υλικών που περιέχουν αμίαντο, υποχρεούται:

α) Να μεριμνά ο ίδιος αμελλητί για την ασφαλή συλλογή και μεταφορά τους, σύμφωνα με τη νομοθεσία για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων.

β) Ειδικά για τα απόβλητα αμιάντου οικιακής προέλευσης, επιτρέπεται στα νοικοκυριά να παραδίδουν σε δημοτικές εγκαταστάσεις ή σε εγκαταστάσεις που ενεργούν για λογαριασμό του οικείου ο.τ.α. μη εύθρυπτο αμίαντο που παράγεται από εργασίες ανακαίνισης που εκτελούν οι ίδιοι υπό την προϋπόθεση ότι αυτός είναι κατάλληλα περιτυλιγμένος με αδιαπέραστο υλικό ή σε κατάλληλη σακούλα, ώστε να εμποδίζεται η απόξεση ινών αμιάντου στον αέρα.

γ) Να εξασφαλίζει την ακώλυτη πρόσβαση στο ακίνητο αυτό και να επιτρέπει τη συλλογή και μεταφορά των επικίνδυνων αποβλήτων, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, τα οποία διαθέτουν σχετική άδεια, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 50 του ν. 4042/2012 (Α' 24). Ειδικά για την εκτέλεση έργων και εργασιών αφαίρεσης αμιάντου και υλικών που περιέχουν αμίαντο, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα πληρούν και τις προϋποθέσεις της υπ' αρ. 4229/395/2013 (Β' 318) κοινής απόφασης των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και Υγείας.

δ) Να συναινεί σε τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους των αρμοδίων ελεγκτικών αρχών της αποκεντρωμένης διοίκησης στο ακίνητο αυτό, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επικίνδυνων αποβλήτων συμπεριλαμβανομένων των αποβλήτων αμιάντου και αποβλήτων υλικών που περιέχουν αμίαντο, καθώς και η συνδρομή περίπτωσης κινδύνου για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, από την παρουσία των αποβλήτων αυτών.

Η διακρίβωση και αξιολόγηση της ρύπανσης σε χώρο, όπως ιδίως γήπεδο, οικόπεδο, κτίσμα ή κατασκευή όπου υπάρχουν επικίνδυνα απόβλητα, καθώς και η διακρίβωση του κατόχου των επικινδύνων αποβλήτων πραγματοποιούνται από την αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 12 της υπό στοιχεία ΗΠ 13588/725/2006 (Β' 383), κοινής απόφασης των Υπουργών Εμπορικής Ναυτιλίας, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Μεταφορών & Επικοινωνιών, Οικονομίας & Οικονομικών και Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ειδικά σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, στη διαδικασία που προβλέπεται στην παρούσα, η διακρίβωση και αξιολόγηση της ρύπανσης πραγματοποιούνται και από τους ελεγκτές της Γενικής Διεύθυνσης του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών, εφόσον ζητηθεί η συνδρομή τους. Για τη διαπίστωση των περιστατικών που προβλέπονται στην παρούσα, συντάσσεται σχετική έκθεση αυτοψίας.

7. ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟΥΝ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ;

Εάν πρέπει να εργαστείτε σε περιοχές όπου έχετε υπόνοιες ότι υπάρχει σκόνη αμιάντου, οφείλετε:

- ✓ Να φροντίσετε να μην διαταραχθεί ο αμιάντος
- ✓ Να εργάζεστε μόνο για σύντομο χρόνο κάθε φορά
- ✓ Φοράτε τα αναγκαία μέσα προστασίας της αναπνοής.

Εάν είναι αναγκαίο να απομακρυνθεί ο αμιάντος, η εργασία αυτή πρέπει να εκτελείται από έναν εξουσιοδοτημένο ανάδοχο. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να προσπαθήσετε να απομακρύνετε τον αμιάντο μόνοι σας. Πρέπει μετά τη χρήση να τοποθετείτε όλα τα ενδύματα κλπ. που είναι γνωστό ή υπάρχει υπόνοια ότι έχουν μολυνθεί με σκόνη αμιάντου σε ειδικό πλαστικό σάκο με σήμανση. Η υπηρεσία σας θα πρέπει να προβεί σε διακανονισμό με καθαριστήριο για τον καθαρισμό τους - μόνο ειδικευμένα πλυντήρια μπορούν να καθαρίσουν ενδυμασίες που έχουν μολυνθεί από αμιάντο.

⚠ Υπόμνηση: Είναι πάντοτε προτιμότερο να αποφεύγονται απολύτως οι κίνδυνοι· συνεπώς, εάν γνωρίζετε ότι υπάρχει αμιάντος, μην πλησιάζετε.

8. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΑΞΩ, ΕΑΝ ΝΟΜΙΖΩ ΟΤΙ ΕΧΩ ΕΚΤΕΘΕΙ ΣΤΟΝ ΑΜΙΑΝΤΟ;

Πρέπει να ενημερωθείτε για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στη χώρα σας. Εντούτοις, συνιστάται οι εργολήπτες που εργάζονται με αμιάντο να ελέγχουν την ατμόσφαιρα στην περιοχή που υπάρχει υπόνοια ότι έχει μολυνθεί. Εάν υπάρχουν περισσότερες από 0,1 αναπνεύσιμες ίνες ανά χιλιοστόλιτρο αέρα, κατά μέσο όρο σε οποιοδήποτε συνεχές διάστημα τεσσάρων ωρών (δηλ. το ήμισυ του ανώτατου χρονικού διαστήματος που επιτρέπει η νομοθεσία), απαιτείται η λήψη έκτακτων μέτρων. Οφείλετε να γνωρίζετε τις οδηγίες που ισχύουν στην περιοχή σας για την αναφορά έκθεσης και κάθε συνακόλουθης δράσης, που μπορεί να περιλαμβάνει την τήρηση μητρώων για μεγάλες περιόδους (έως 40 έτη) και τακτικές ιατρικές εξετάσεις ανά διετία.

Για περισσότερες πληροφορίες πρέπει να ανατρέξετε στη νομοθεσία και τις οδηγίες της αρμόδιας κρατικής αρχής της χώρας σας.

⚠ Οι οδηγίες που περιέχονται σε αυτό το τμήμα του κειμένου έχουν τον χαρακτήρα γενικής υπόμνησης των κινδύνων που ανακύπτουν ορισμένες φορές κατά τη διαδικασία εξέτασης και δειγματοληψίας και του εξοπλισμού ασφαλείας που οφείλετε να χρησιμοποιείτε και των προφυλάξεων που πρέπει να λαμβάνετε.

Πηγές: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5679
Νόμος 4819/2021 (ΦΕΚ Α 129 - 23.07.2021) Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων